

مقدمه:

خدمات پرستاری یکی از نیازهای رو به نزاید جامعه در حال پیشرفت ایران هست. گسترش و توسعه جامعه، رشد جمعیت، افزایش مشکلات سابق و پیدایش مشکلات نوپدید سلامت، همگی از عواملی هستند که نیاز به شناخت و گسترش روش‌های توسعه سلامت را در آحاد جامعه را روزافزون می‌کند. به‌ویژه اینکه در صورت سلامت هر کدام از آحاد جامعه اصلی به رونق جامعه کمک کرده و در صورت عدم برخورداری از سلامت، هزینه‌های مضاعفی را تحمیل می‌کنند. با توجه به نقش بی‌بدیل پرستار در توسعه سلامت افراد جامعه نظر به ضرورت خدمات تخصصی و عالمانه پرستاری، تحصیلات پرستاران در مقطع کارشناسی ارشد و به شکل تخصصی باهدف گیری تأمین مراقبت باکیفیت مطلوب از مددجویان و دریافت مراقبت‌های تخصصی را ضروری می‌نماید. کمیته بازنگری برنامه پرستاری ویژه بدین منظور تشکیل و برنامه حاضر را با رعایت ویژگی‌های نگرش به پیشرفت‌های علمی و انطباق با نیازهای جامعه تدوین نموده است. در تدوین این برنامه تلاش بر این بوده است که ضمن حفظ کلیت مراقبت پرستاری، تطبیق با شرایط فرهنگی جامعه، تلفیق دانش نظری و عملکرد بالینی، استفاده از مدل‌های پرستاری و توسعه اخلاق حرفه‌ای، دانشجویانی تربیت شوند که خدمات شایسته و درخوری را ارائه نمایند.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران

همگام با توسعه دانش و فناوری و نیاز به اعتلا خدمات در نظام سلامت و رفاه اجتماعی در ایران با حمایت وزارت علوم و آموزش عالی وقت از سال ۱۳۵۴ مجوز برنامه‌های آموزشی کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری در انجمن پرستاری ایران تهیه و تدوین و به مراکز آموزش عالی پرستاری دانشگاه ملی سابق (دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی فعلی)، مرکز پزشکی ایران سابق، انستیتو عالی پرستاری فیروزگر و انستیتوی روان‌پزشکی ایران اعطا شد.

با پیروزی انقلاب اسلامی و بازنگری برنامه‌های کارشناسی ارشد پرستاری، دو برنامه آموزشی تحت عناوین آموزش پرستاری با پنج گرایش (داخلی و جراحی، کودکان، روان پرستاری، سلامت جامعه) تصویب و به تدریج دانشگاه تربیت مدرس و دانشکده‌های پرستاری وابسته به دانشگاه‌های علوم

پزشکی در استان‌های دیگر کشور از سال ۱۳۶۱ موفق به اخذ مجوز و پذیرش دانشجو در مقاطع کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری گردیدند.

— نام رشته

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری مراقبت‌های ویژه Critical care Nursing (M.Sc.)

تاریخچه رشته

در دو دهه اخیر در برخی دانشگاه‌های معتبر دنیا از جمله Nottingham, ICU, UCSF, Johns Hopkins Stanford توجه ای ویژه به راه‌اندازی دوره‌های آموزشی دانشگاهی برای پرستاران بالینی شده است. حاصل این امر ایجاد رشته‌هایی چون پرستاری پیشرفته، پرستاری مراقبت‌های ویژه و زیرشاخه‌های پرستاری مراقبت‌های بیماری‌های قلب و عروق، ریه، کلیه و دیگر رشته‌های مشابه هست.

در ایران به دنبال نیاز به ارائه مراقبت‌های ویژه، در سه دهه اخیر توجه خاصی به این امر شده است و به تبع آن هم‌زمان با تأسیس مراکز مراقبت‌های ویژه، دوره‌هایی در این خصوص در بعضی از مراکز برگزار می‌شد. و از سال ۱۳۶۸ نیز رسماً دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران برنامه‌های ۶ ماهه پرستاری مراقبت‌های ویژه برگزار نمود. در حال حاضر نیز در برخی از مراکز آموزشی دوره‌های ۶ ماهه تخصصی مراقبت‌های ویژه ICU, CCU دیالیز و ... برگزار می‌گردد. از سال ۱۳۸۷ اولین دوره کارشناسی ارشد مراقبت‌های ویژه در دانشکده‌های پرستاری بر اساس مجوز وزارت متبوع برگزار شد.

تعریف رشته:

پرستاری مراقبت‌های ویژه یک شاخه اختصاصی از رشته پرستاری است که از طریق بهینه‌سازی مراقبت‌های پرستاری از بیماران بدحال و نیازمند به مراقبت‌های ویژه، تقویت مبانی مدیریتی، آموزشی، پژوهشی، اخلاق و رفتار حرفه‌ای، موجبات مراقبت پرستاری، کاهش مرگ‌ومیر و عوارض بیماری در بخش‌های ویژه را فراهم می‌سازد.

تعاریف پرستاری مراقبت‌های ویژه:

پرستار مراقبت‌های ویژه فردی است ورزیده و دارای دانش عالی که به‌عنوان عضوی فعال از گروه مراقبتی، وظیفه ارائه کامل‌ترین و مناسب‌ترین مراقبت را به بیماران بدحال در بخش‌های ویژه به عهده دارد. دانش و مهارت‌های این پرستاران در راستای پیشگیری از بیماری‌ها، حفظ و ارتقاء سلامت، ادامه درمانی نوتوانی و آسایش و آرامش بیماران بدحال به کار گرفته می‌شود. پرستار مراقبت ویژه کارایی حرفه‌ای خود را با آموزش مداوم (نظری و عملی) و پژوهش در رشته‌های مرتبط با محوریت بخش مراقبت ویژه تداوم می‌بخشد.

مراقبت: محور ارتباط پرستار با بیمار مراقبت هست. وجوه این مراقبت در رفتار، اعمال و خصوصیات پرستار نمایان می‌گردد. مراقبت از بیمار مستلزم این درک هست که بیمار فردی است یگانه که در راستای دستیابی به اهدافش برای دسترسی به سلامتی بهتر توسط پرستارش همیاری می‌گردد. مهارت‌های بالینی: توانایی‌های پرستار در انجام وظایف و مداخلات، با تلفیق علوم پرستاری مهارت‌های وی به‌منظور انجام مداخلات پرستاری متبلور می‌گردد. این مداخلات شامل ارزیابی کامل بیمار، مراقبت‌های ایمن پرستاری، انجام دستورات پزشکی به‌طور ماهرانه و درج صحیح و کامل این فرایندها هست.

توانایی: منظور از توانایی پرستار، بهره‌وری جامع از تمام توانمندی‌های حرفه‌ای‌اش هست که از این طریق قادر به انجام وظایف خویش (در شرایط ویژه بیمار و بیماری) خواهد بود. این توانمندی‌ها شامل دانش، مهارت‌های بالینی، قضاوت به هنگام، نگرش درست و تصمیم‌گیری در امتداد ارزش‌ها و اعتقادات متعالی هست، اگرچه تنها به این موارد محدود نیست.

تفکر نقادانه: پرستار مراقبت ویژه در راستای ارزیابی سیر درمان بیماران بدحال، از طریق تفکر نقادانه به حل مشکلات می‌پردازد. اجزای مهم تفکر نقادانه، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و شناسایی پدیده‌های استنتاجی و تکراری می‌باشند.

مدیریت و رهبری: پرستار با کسب تجربه و شایستگی‌های اثبات‌شده قادر به شناخت و تحلیل شرایط بحرانی می‌شود. این امر با فراهم ساختن مراقبتی، ایمن، مؤثر و مبنی بر اخلاق حرفه‌ای، بهبودی بیماران و ارتقاء نظام سلامت را به دنبال خواهد داشت. همچنین پرستار با دارا بودن

ویژگی‌های رهبری گروه در سطوح مختلف و اثرگذاری بر رفتار افراد، دستیابی به رسالت رشته را موجب می‌شود.

اخلاق و رفتار حرفه‌ای: مسئولیت‌پذیری در راستای تطبیق با قوانین انجام وظایف از مهم‌ترین ویژگی‌های اخلاق و رفتار حرفه‌ای هست. اجزای جدایی‌ناپذیر این ویژگی‌ها شامل احترام به نظرات بیماران در تصمیم‌گیری، ارتقاء سلامت بیماران، حفظ حریم خصوصی و اطلاعات مرتبط با بیماران، بیمار محوری، احترام به قداست حیات، تأمل و ارتباط دائم با اعضای متفاوت گروه ارائه‌دهنده خدمات درمانی بر پایه اعتماد و احترام هست.

پژوهش: ارائه خدمات روزآمد و بهینه پرستاری همواره نیازمند پژوهش است؛ بنابراین ضمن کاربردی بودن تحقیقات، به‌کارگیری نتایج عملی این تحقیقات در راستای ارتقاء مراقبت‌های بالینی امری ضروری است.

ایمنی: استقرار عملکردی ایمن در محیط بخش مراقبت‌های ویژه امری بسیار حیاتی هست. پرستار بخش‌های مراقبت ویژه همواره باید ایمنی بیماران، خود و همکاران را مدنظر داشته باشد. مداخلات هوشمندانه در این راستا امری بسیار ضروری است.

استانداردهای مراقبت: استانداردهای پرستاری مراقبت‌های ویژه واژگانی برای ارزیابی عملکرد بالینی و غیر بالینی پرستاران در محیط کار می‌باشند. سه وجه اصلی این واژگان را استانداردهای حرفه‌ای، حداقل توقعات بالینی و قوانین تشکیل می‌دهند.

ارتباط حرفه‌ای پرستار با بیماران بدحال: پرستار موظف به ایجاد ارتباط مراقبتی- حرفه‌ای با بیماران هست. این ارتباط باید در راستای نیازهای درمانی بیمار و خانواده‌اش و برپایه احترام- اعتماد و استفاده به‌موقع از قاطعیت استوار باشد. همچنین مرزهای این ارتباط باید همواره محترم شمرده شوند و موارد تخطی از این مرزها به‌درستی شناسایی و ترمیم گردند.

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

در تدوین این برنامه بر ارزش‌های زیر تأکید می‌شود:

- انسان به‌عنوان جانشین خدا دارای کرامت، قداست، حرمت و منزلت والایی بوده و از حقوق همه‌جانبه به‌منظور ارتقاء سلامت برخوردار هست.

- اعتقاد به مرجعیت علمی و تلاش در جهت دستیابی به قله‌های دانش و خرده ورزی در پرستاری از ارزش‌های نهادینه در پرستاری است.
- تلاش در نیل به عدالت در سلامت و آموزش پزشکی تعهد دائمی حرفه پرستاری است و هرگونه برنامه‌ای مبتنی بر آن ارزشمند است.
- پیشرفت و رعایت عدالت اجتماعی در ارائه مراقبت‌های بهداشتی به انسان در جهت رفع نیازهای بیولوژیکی، روانی، اجتماعی، فرهنگی و معنوی امری ضروری است.
- این برنامه در پیشگیری از بیماری و ناتوانی و ارتقاء سلامت در تمام سطوح آن تأکید دارد.
- حق دریافت آموزش‌های لازم و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مربوط به سلامت مددجو از حقوق اصلی اوست.
- مراقبت‌های جامع و جامعه نگر پرستاری در راستای تأمین سلامت کامل مددجویان، با توجه به تغییرات سریع فناوری در حیطه‌های بهداشتی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی صورت می‌پذیرد.
- راهبرد آموزشی این برنامه بر محوریت دانشجو به‌عنوان عنصر اصلی آموزش تنظیم شده است.
- برنامه‌های آموزش پرستاری در این مقطع در جهت تربیت افراد به‌منظور رسیدن به خلاقیت ابتکار، شایستگی خودباوری، خودکفایی و دانش‌پذیری هست.
- راهبرد آموزشی غالب در این برنامه تقویت روحیه یادگیری و خودآموزش مادام‌العمر هست.
- در این برنامه آموزشی بر استفاده از فنون و روش‌های جدید آموزشی تأکید شده است.
- دانش‌آموختگان این مقطع از توانمندی‌های بالقوه خود در جهت قضاوت رشد و شکوفایی حرفه پرستاری و اخلاق انسانی بهره برده و افرادی مسئول، کارآمد و اثربخش در جایگاه خود می‌باشند.

ارزش‌ها و باورها (Values):

پرستار که از سویی با سلامت انسان به‌عنوان موجودی چندبعدی با همه ویژگی‌ها جسمی، روانی، اجتماعی و اخلاقی سروکار دارد و از سویی دیگر بر اساس نظام ارزش‌های اسلامی حاکم بر جامعه، ملزم به رعایت حقوق انسان‌ها و برقراری عدالت اجتماعی هست، باید از طریق خدمت‌رسانی مناسب پرستاری و انجام مراقبت‌های پرستاری به بیماران بدحال در تحقق ارزش‌ها و باورهای فوق تلاش نماید.

چشم انداز رشته (vision):

در ۱۰ سال آینده این دوره در کشور، از لحاظ استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و ارائه خدمات پرستار به مردم، در منطقه در ردیف کشورهای برتر مطرح خواهد شد. چشم انداز رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت‌های ویژه برای بهبود وضعیت پرستاری این رشته در سرتاسر کشور در ده سال آینده عبارت‌اند است از:

- ۱- ارتقاء استانداردهای مراقبتی و بهینه‌سازی وضعیت مراقبت‌های درمانی در بخش‌های ویژه
- ۲- به حداقل رساندن مرگ‌ومیر بیماران بدحال با در نظر گرفتن استانداردهای جهانی
- ۳- افزایش به‌کارگیری تدابیر مدیریتی، آموزشی و پژوهشی در مراقبت‌های ویژه پرستاری
- ۴- افزایش توجه مدیران و سیاست‌گذاران نظام سلامت به بخش‌های ویژه بیمارستان‌ها و روند درمان بیماران بدحال

رسالت رشته (Mission):

رسالت رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت‌های ویژه عبارت از کاهش مرگ‌ومیر و عوارض بیماران بستری در بخش‌های ویژه و گسترش ساختاری در ارتقاء روند مراقبت‌های پرستاری و تربیت دانش‌آموختگانی کارآمد با توانایی‌ها و فرا توانایی‌های لازم هست.

اهداف کلی رشته (Aims):

هدف کلی رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت‌های ویژه، تربیت دانش‌آموختگانی است که دارای دانش، نگرش و عملکرد لازم در زمینه حوزه کاری اصلی (مراقبت از بیماران بدحال) و توانایی‌ها و فرا توانایی‌های لازم (رفتار حرفه‌ای، مهارت‌های ارتباطی، فناوری اطلاعات، خودآموزی مادام‌العمر، پژوهش، مدیریت و ارتقاء کیفیت، حل مسئله و ...) به صورت ذیل باشند:

الف) دانش پرستاری

ب) ارتقاء نگرش و عملکرد لازم در مورد مراقبت از بیماران بدحال

ج) ارتقاء مهارت‌های ارتباطی بهینه و مهارت‌های میان فردی و درون‌گروهی بهینه در دانش‌آموختگان

د) ارتقاء نگرش و مهارت‌های لازم در مورد رفتار حرفه‌ای

ه) ارتقاء دانش، نگرش و مهارت لازم در زمینه پژوهش‌های کاربردی
و) ارتقاء دانش، نگرش و حمایت لازم در مورد فناوری داده‌ها (ICT, IT)
ز) ارتقاء دانش، نگرش و مهارت مناسب در زمینه کاربرد مدیریت، برنامه‌ریزی و ارتقاء کیفیت
مستمر در امور مراقبت و آموزش مرتبط با بیماران بدحال
ح) ارتقاء فرا توانائی خودآموزی مادام‌العمر از طریق تقویت و ممارست مهارت‌های خودارزیابی و
ارتقاء خود

ی) ارتقاء فرا توانائی نقد خلاقانه و حل مسئله در شرایط بحرانی

نقش‌های دانش‌آموختگان (Role Definition):

دانش‌آموختگان این رشته دارای نقش‌های مراقبتی، آموزشی، پژوهشی و مدیریتی می‌باشند.

وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان (Task Analysis):

***وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان در نقش مراقبتی:**

- ارائه ماهرانه مراقبت‌های پرستاری و اجرای مداخلات لازم پرستاری جهت بیماران نیازمند به مراقبت‌های ویژه
- انجام ارزیابی‌های لازم (غیرتهاجمی) و کمک در انجام ارزیابی‌های تهاجمی در بیماران بستری در بخش‌های ویژه
- تفسیر و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در مورد بیماران نیازمند به مراقبت‌های ویژه
- به کار بستن قواعد و رفتار حرفه‌ای در تعامل با همکاران، بیمار، خانواده و همراهان وی

***وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان در نقش آموزشی:**

- روزآمد نمودن مستمر دانش و مهارت با استفاده از روش‌های متداول آموزش مداوم
- آموزش به سایر متصدیان در امر مراقبت‌های بیماران بدحال در بخش
- ارائه آموزش‌های لازم به بیمار، همراهان و خانواده وی در بخش‌های مراقبت‌های ویژه

***وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان در نقش پژوهشی:**

- طراحی و انجام پژوهش‌های کاربردی در مورد مشکلات و چالش‌های موجود در بخش‌های مراقبت‌های ویژه بیماران بدحال

- تولید شواهد و مقالات در منابع معتبر در مورد مراقبت بیماران بدحال
- انجام پروژه‌های مشترک با سایر مراکز و تولید ارائه شواهد قابل تعمیم به کل کشور
- ایجاد ارتباط با مراکز تحقیقات موجود در داخل و خارج از کشور در زمینه مراقبت‌های بیماران بدحال

***وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان در نقش مدیریتی:**

- تحلیل نظام ارائه خدمات پرستاری به بیماران بدحال در بخش‌های ویژه
- بهینه نمودن روند ارائه خدمات پرستاری به بیماران بدحال از طریق طراحی و اجرای مداخلات
- به‌کارگیری ابزارها و روش‌های مدیریتی جهت ارتقاء عوامل مؤثر بر مراقبت پرستاری و کاهش میزان مرگ‌ومیر، عوارض و ناخوشی بیماران بدحال
- ارائه مشاوره به مدیران و سیاست‌گذاران نظام سلامت در زمینهٔ تصمیم‌سازی‌های مرتبط با بخش‌های ویژه و بیماران بدحال
- فراهم نمودن زمینه همکاری مؤثر و متقابل به‌صورت یک گروه بین همکاران شاغل در بخش
- اثرگذاری بر رفتار انسان‌ها به‌عنوان یک الگوی حرفه‌ای

جایگاه‌های شغلی دانش‌آموختگان:

- مراکز درمانی (بیمارستان‌ها)
- مراکز مشاوره و خدمات پرستاری
- مراکز نگهداری و آسایشگاه‌ها
- مراکز مراقبت‌های تسکینی
- مراکز ارائه خدمات طب مکمل
- اورژانس‌های پیش بیمارستانی
- پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقات و شرکت‌های دانش‌بنیان، مراکز رشد
- عرصه‌های طب ورزشی
- سایر عرصه‌های نیازمند به مراقبت پرستاری ویژه

پیامدهای مورد انتظار از دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره باید قادر باشند:

- مشکلات مددجویان را در قالب تشخیص‌های پرستاری تعیین نمایند.
- برای برطرف کردن مشکلات مددجویان برنامه مراقبتی تدوین نمایند.
- برنامه ارتقاء سلامت مددجویان را اجرا و ارزشیابی کنند.
- از مددجویان در بخش‌ها و مراکز درمانی در عرصه‌های مختلف مراقبت نمایند.
- در نقش آموزشی از عهده برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی آموزش دانشجویان همکاران، مددجویان و خانواده آنها برآیند.
- در تدوین سیاست‌های مرتبط با ارتقاء سلامت مددجویان نیازمند به دریافت مراقبت‌های ویژه تخصصی

شایستگی‌های مورد انتظار (Expected Competencies):

الف. شایستگی‌های عمومی مورد انتظار (General Competencies):

- مهارت‌های ارتباطی (برقراری ارتباط اخلاق مدارانه با مددجویان، همکاران، دانشجویان)
- تعامل بین بخشی (برقراری ارتباط موثر سازمانی با اعضای تیم سلامت)
- آموزش مددجویان و خانواده آنها و دانشجویان
- پژوهش (تدوین و اجرای طرح‌های پژوهشی در حوزه سلامت علیه احاد جامعه)
- تفکر نقادانه (نقد نظام ارائه خدمات سلامت مددجویان در سطوح خرد و کلان)
- نگارش مقالات علمی (در زمینه‌های مرتبط با سلامت علیه احاد جامعه)
- مهارت‌های حل مسئله (شناخت و حل مسائل سلامت علیه احاد جامعه در سطوح مختلف جامعه)
- کار در محیط‌های حرفه‌ای مرتبط با سلامت علیه احاد جامعه از قبیل مراکز درمانی
- مهارت‌های مدیریتی (برنامه‌ریزی، سازماندهی، ارزشیابی رهبری و هدایت موضوعات مرتبط با نظام سلامت)
- تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر شواهد

- برنامه‌ریزی، پایش، نظارت و ارزشیابی برنامه‌های مرتبط با سلامت بزرگسالان
- کنترل کیفی رویه‌ها در مراکز ارائه خدمات سلامت بزرگسالان
- سالم سازی فیزیکی و روانی محیط کار
- استفاده از وسایل موجود در بخش‌های بزرگسالان و مراکز بهداشتی درمانی
- حرفه گرایی
- خودار تقایی مادام‌العمر
- درخواست و ارائه مشاوره

ب. شایستگی های علمی مورد انتظار (Scientific Competencies):

حیطه شناختی

دانش و درک

- تشخیص نیازها /مشکلات بیماران بستری در بخش های مراقبت ویژه و خانواده هایشان
- دانستن تشخیص های پرستاری رایج بیماران بستری در بخش های مراقبت ویژه
- دانستن اطلاعات لازم در مورد وسایل تهاجمی و تجهیزات مورد استفاده در بخش های مراقبت ویژه
- تشخیص علل و چگونگی برطرف نمودن آلام های تجهیزات مورد استفاده در بخش های مراقبت ویژه
- دانستن مکانیسم،عوارض جانبی و کنتراندیکاسیون های داروهای پر مصرف در بخش های مراقبت ویژه
- آشنایی با ابزارهای رایج در بخش ویژه: ابزارهای سدیشن، ابزارهای کنترل درد، ابزار زخم بستر برادن، ابزارهای بررسی سطح هوشیاری GCS و

Four Score(Full Outline of Unresponsiveness)

- آشنایی با اسکن پوزیترون
- آشنایی با سونوگرافی داپلر عروق
- آشنایی با هموویژلانس
- آشنایی با پلاسمافرز
- دانستن اصول کنترل عفونت و مراقبت ایمن در بخش های مراقبت ویژه

تجزیه و تحلیل

- تفسیر نتایج تست های آزمایشگاهی و پروسیجرهای تشخیصی
- تشخیص انواع دیس ریتمی های قلبی
- محاسبه دوز داروهای رایج در بخش های ویژه
- انتخاب مد تنفسی در دستگاه تهویه مکانیکی بر اساس ارزیابی وضعیت تنفسی بیمار
- ارزیابی آمادگی بیمار برای جداسازی از ونتیلاتور
- تفسیر رادیوگرافی ریه
- تفسیر عکس قفسه سینه
- تفسیر نمونه خون شریانی
- تفسیر الکتروکاردیوگرام
- آشنایی با تفسیر اسکن رادیوایزوتوپ قلب
- آشنایی با تفسیر سی تی اسکن
- انتخاب تشخیص های پرستاری متناسب با هر بیمار در بخش ویژه بر اساس اولویت
- کاربرد مهارت حل مسئله، تفکر انتقادی و قضاوت بالینی حین مراقبت از بیماران بستری در بخش های مراقبت ویژه

حیطه روان حرکتی

کل دفعات	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	مهارت مورد انتظار
				کار گذاشتن راه هوایی دهانی حلقی oropharyngeal airway
				کار گذاشتن راه هوایی بینی حلقی nasopharyngeal airway
				کمک به لوله گذاری داخل نای Assisting with Intubation
				ساکش لوله تراشه به روش باز و بسته Suctioning via an Endotracheal
				ساکش تراکئوستومی Suctioning via Tracheostomy Tube
				بستن و محکم کردن لوله تراشه Securing/Repositioning of Endotracheal Tube

			کنترل فشار کاف لوله تراشه یا تراکئوستومی Endotracheal/Tracheostomy Tube
			Cuff Check
			بکارگیری تهویه مکانیکی با استفاده از آمبوگ Hand Ventilation with a mask
			بکارگیری تهویه مکانیکی غیرتهاجمی با مد فشار مثبت مداوم راه هوایی CPAP
			بکارگیری تهویه مکانیکی غیرتهاجمی با مد دو فشاری BIPAP
			آماده کردن دستگاه ونتیلاتور
			وصل بیمار به دستگاه ونتیلاتور
			خارج کردن لوله تراشه Extubation
			جداسازی بیمار از ونتیلاتور weaning
			تهیه نمونه خون شریانی از طریق کاتتر شریانی
			تهیه نمونه خون شریانی از طریق وارد کردن سوزن در داخل شریان
			مراقبت از بیمار با درنر فضای جنب Pleural Drain In Situ
			خارج کردن درن فضای جنبی
			کار با مانیتورینگ قلبی (ماژول های NIBP, SPO2, CO2, TEMP, RESP, ECG)
			گرفتن نوار قلب ۱۲، ۱۵ و ۱۸ لیدی 12, 15 and 18-Lead Electrocardiogram
			انجام احیای قلبی-ریوی
			انجام تست ورزش Exercise Stress Test
			پایش فشارخون از طریق ترانس دیوسر
			گذاشتن NGT
			کمک در گذاشتن کاتتر شریانی ، پایش و تفسیر آن
			کمک در گذاشتن کاتتر ورید مرکزی ، پایش و تفسیر آن
			کمک در گذاشتن کاتتر شریان ریوی ، پایش و تفسیر آن
			اندازه گیری فشار وج شریان ریوی ، پایش و تفسیر آن Pulmonary Artery Wedge
			Pressure-PAWP

				خارج کردن کاتتر شریان ریوی
				اندازه‌گیری برون ده قلبی
				کار با دستگاه ضربان ساز قلبی یا Pacemaker
				کمک در گذاشتن بالون پمپ داخل آئورتی Intra-aortic Balloon Pump-IABP
				کمک در جدا کردن بیمار از بالون پمپ و خارج کردن مات تر بالون پمپ داخل آئورتی
				اندازه‌گیری فشار داخل بطن های جمجمه
				آماده سازی دستگاه همودیالیز(ست کردن)
				پرایم دستگاه همودیالیز
				وصل بیمار به همودیالیز
				انجام دیالیز صفاقی
				بکارگیری ابزارهای رایج در بخش ویژه: ابزارهای سدیشن، ابزارهای کنترل درد، ابزار زخم بستر برادن، ابزارهای بررسی سطح هوشیاری GCS و Full Outline of Four Score(Unresponsiveness)
				نقل و انتقالات بیمار از بدحال
کل دفعات	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	کار با تجهیزات پزشکی
				ساکشن
				دستگاه ونتیلاتور ثابت و پرتابل
				دستگاه پالس اکسمتری
				دستگاه کاپنوگرافی
				نبولایزر
				آمبویگ
				برونکوسکوپ
				دیفیبریلاتور و دی سی شوک
				دستگاه الکتروکاردیوگرافی
				درناژ خارج بطنی EVD
				انفوریون پمپ

				سرنگ پمپ
				دستگاه گرم کننده خون
				دستگاه همودایلیز
				گلوکومتر
				پمپ ضد ترومبوز ورید عمقی DVT
				استفاده و راه اندازی تشک موج
				سته‌های استریل شامل: ست رگ گیری وریدی - کت دان - LP - بخیه - CVP - پانسمان و چست تیوپ
				دستگاه اکوکاردیوگرافی (سیار) برای انتقال به بالین بیماران بدحال
				افتالموسکوپ ، اتوسکوپ ، دستگاه فشارسنج ، انواع ترمومتر (دهانی، مقعدی، زیر بغل، تمپانی و دیجیتال)
				انواع ماسک های اکسیژن (ساده، ونچوری، با تنفس مجدد و بدون تنفس مجدد، ماسک نبولایزر یا آنروسل) قطعه تی پیس، کپسول اکسیژن، سوند و کانولای اکسیژن
				چست تیوپ و چست باتل
				دستگاه اسپیرومتری و انواع اسپری های تنفسی

حیطه عاطفی

				تلاش در جهت برقراری ارتباط مؤثر با بیمار، خانواده و اعضای تیم سلامت
				تعهد به تامین مراقبت عاطفی و آموزش سلامت به بیمار و خانواده اش
				همکاری با دیگر کارکنان گروه درمان در بخش ویژه در جهت دستیابی به اهداف درمانی مورد انتظار
				تلاش در جهت فراهم کردن محیط حمایتی مناسب برای همکاران و اعضای گروه درمانی
				تلاش در جهت ارتقا دانش و مهارت خود و همکاران
				تلاش در جهت برقراری ارتباط مؤثر و سازنده با سایر اعضای تیم درمان و مسئولین

استراتژی اجرای آموزشی:

برنامه آموزشی رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری، مراقبت‌های ویژه براساس آخرین شواهد موجود در آموزش علوم پزشکی و بر پایه استراتژی اجرایی آموزش، تلفیقی از استراتژی دانشجو محور (Student Centered) و استاد محور (Teacher Centered) هست.

شرایط و نحوه پذیرش در رشته

داوطلبان برای ورود به دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت‌های ویژه علاوه بر صلاحیت های عمومی باید شرایط ذیل را داشته باشند.

الف دارا بودن مدرک کارشناسی در رشته پرستاری مورد تأیید بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ب سلامت کامل جسم و روان

ج موفقیت در آزمون ورودی

مواد آزمون و ضرائب آن

ضریب	مواد آزمون
۲	زبان
۲	پرستاری داخلی و جراحی
۵	پرستاری مراقبت‌های ویژه
۱	بهداشت روان

۱۱- شرایط لازم جهت راه‌اندازی رشته: مطابق ضوابط و شرایط دفتر گسترش و ارزیابی آموزش پزشکی هست.

۱۲- رشته‌های مشابه در خارج کشور:

رشته‌های مشابه به صورت پرستاری بالینی در دانشگاه‌های ذیل وجود دارد:

- University of California at Sanfransisco UCSF
- James Cook University(JCU)
- The University of Nottingham
- Johns Hopkins University
- Stanford University

۱۳- رشته‌های مشابه در داخل کشور: ندارد

۱۴- موارد دیگر: ندارد.

راهبردهای آموزشی Educational Strategies :

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

- آموزش مبتنی بر وظایف (Task based)
- آموزش مبتنی بر مشکل (Problem based)
- آموزش مبتنی بر موضوع (Subject directed)
- آموزش مبتنی بر شواهد (evidence based)
- آموزش مبتنی بر صلاحیت‌های تخصصی حرفه‌ای
- آموزش مبتنی بر ارائه خدمات
- یادگیری با رویکرد جامع نگر
- تلفیقی از دانشجو استاد محوری
- یادگیری جامعه نگر (community oriented)
- آموزش بیمارستانی (hospital based)
- آموزش سیستماتیک

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره عمدتاً از روشها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانسهای داخل بخشی، بیمارستانی، بین رشته‌ای، بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک- کارگاه‌های آموزشی- ژورنال کلاب و case presentation
- گزارش صبحگاهی - راندهای کاری و آموزشی- آموزش سرپایی- آموزش در اتاق عمل یا اتاق اقدامات عملی پرستاری (Skill lab)
- استفاده از تکنیک‌های آموزش از راه دور بر حسب امکانات و شبیه‌سازی
- مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر
- خودآموزی (self-education, self-study)

- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می رود که فراگیران:

- منشور حقوقی (۱) بیماران را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. این مقررات توسط گروه آموزشی تدوین و در اختیار فراگیران گذشته خواهد شد.
- مقررات مرتبط با Dress code (۲) را رعایت نمایند.
- از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایط با آن کار می کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم دوره ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.

ارزیابی فراگیر Student Assessment :

الف) روش ارزیابی

فراگیر با روشهای زیر بر حسب تشخیص گروه های آموزشی ارزیابی خواهند شد.

کتبی شفاهی (آزمون تعاملی رایانه ای)

OSCE

DOPS

OSLE

OSFE

آزمون ۳۶۰ درجه

ارزیابی کارپوشه (point folio) شامل: ارزیابی کارنما (log book)، نتایج آزمونهای انجام شده

مقالات، تشویق ها و تذکرات، گواهی های انجام کار و نظایر آن است. بصورت مستمر، دوره ای و

نهایی.

فصل دوم

حداقل نیازهای برنامه آموزشی

رشته مراقبت‌های ویژه

در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

حداقل هیأت علمی مورد نیاز (تعداد، گرایش، رتبه):

حداقل دارای یک نفر عضو هیأت علمی ثابت و تمام وقت در مرتبه دانشیاری و دو نفر عضو هیأت علمی ثابت و تمام وقت در مرتبه استادیاری با حداقل سه سال سابقه تدریس و تحقیق در رشته مورد نظر

کارکنان مورد نیاز برای اجرای برنامه:

کارکنان پرستاری آموزش دیده و شاغل در بخش‌های عمومی و تخصصی مشارکت کننده در کارآموزی دانشجویان

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

فضای عمومی مورد نیاز عبارتند از:

- کلاسهای درسی
- اتاق کارآموزان - کارورزان
- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس
- بایگانی آموزش
- کتابخانه و سالن مطالعه
- اتاق استادان
- اتاق رایانه
- کتابخانه و سالن مطالعه در عرصه های بالینی
- Skill lab

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (skill lab) تخصصی
- مرکز مشاوره پرستاری و راهنمایی ترخیص و پیگیری (follow up) مددجویان

سایر حیطه های علمی مورد نیاز:

علاوه بر اعضای هیأت های علمی و کارکنان مورد نیاز جهت اجرای برنامه، گروه آموزشی مربوطه می تواند از همکاری رشته های ذیل برخوردار گردد:

- گروه فیزیولوژی
- گروه فارماکولوژی
- گروه آمار زیستی و تحقیق
- گروه مدیریت و سیاستگذاری سلامت
- تخصص های پزشکی مورد نیاز در بخش مربوطه

عرصه های آموزشی مورد نیاز:

- عرصه های بالینی: بخش های بستری بیماری های داخلی و جراحی، درمانگاهها، اورژانس ها و مراکز توان بخشی بخش های مراقبت ویژه تخصصی (ICU, CCU, همودیالیز، دیالیز صفاقی)

فصل سوم

مشخصات دوره و دوس

برنامه آموزشی رشته پرستاری مراقبت‌های ویژه

در مقطع کارشناسی ارشد ناپویسته

نام برنامه: کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری مراقبت‌های ویژه

طول دوره و ساختار آن: مطابق با آئین نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته محسوب شورای

عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی هست.

تعداد کل واحدهای درسی:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۳۲ واحد است که به شرح زیر هست:

واحدهای اختصاصی ۲۸ واحد

پایان نامه ۴ واحد

جمع کل ۳۲ واحد

تذکر

تذکر ۱: ساعات حضور در عرصه های کارآموزی و کارورزی مطابق با ساعت شیفت های کاری، از شنبه لغایت پنج شنبه خواهد بود (۶ ساعت عصر کاری، ۶ ساعت صبح کاری، ۱۲ ساعت شب کاری)

تذکر ۲: گذراندن کارگاه مهارت‌های ارتباطی، کارگاه ایمنی بیمار، کارگاه کنترل عفونت در بیماران و بیمارستان، کارگاه ارتقاء کیفیت خدمات و حاکمت بالینی، کارگاه خدمات مبتنی بر شواهد برای دانشجویان الزامی است ارائه گواهی ازدانشگاه‌های معتبر مورد قبول است. کارگاه های فوق، توسط گروه آموزشی، با همکاری متخصصین و گروه های آموزشی دیگر طراحی و رایه خواهد شد.

تذکر ۳: کارآموزی و کارورزیهای در ایام تعطیل با توجه به امکانات و نظر مدیران آموزشی دانشکده می تواند اجرا شود.

تذکر ۳: از تمام ظرفیت های آموزشی و بالینی برای آموزش این دوره استفاده گردد.

**جدول الف: دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته
رشته پرستاری مراقبت ویژه**

جمع	ساعت		تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری			
۲۶	۱۷	۹	۱	رایانه و سیستم های اطلاع رسانی پزشکی	۰۱
۴۳	۱۷	۲۶	۲	روش تحقیق پیشرفته	۰۲
۲۶	۱۷	۹	۱	آمار	۰۳
	۴ واحد				جمع

جدول ب: دروس پایه برنامه آموزشی

کد	نام درس	تعداد واحد			
		نظری	عملی	کارورزی	جمع
۰۴	اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای	۱		-	۱
۰۵	نظریه ها، الگوها و مفاهیم پرستاری ویژه	۱/۵	-		۱/۵
۰۶	روش آموزشی به مددجو	۱		-	۱
۰۷	داروشناسی اختصاصی	۱			۱
۰۸	مبانی مراقبت های پرستاری ویژه	۱/۵			۱/۵
۰۹	اصول پیوند	۱	-	-	۱

جدول ح: دروس اختصاصی، کار آموزی و کارورزی کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مراقبت‌های ویژه

دروس پیش نیاز	جمع کل	کارورزی	تعداد واحد				نام درس	کد درس	
			توضیحات	جمع	کارآموزی	عملی			نظری
۰۷-۰۸				۲	۵۱	-	ساعت ۱۷	مراقبت‌های ویژه تنفس	۱۰
۰۷-۰۸				۲	۵۱	-	ساعت ۱۷	مراقبت‌های ویژه قلب و عروق	۱۱
۰۷-۰۸				۲	۵۱	-	ساعت ۱۷	مراقبت‌های ویژه اعصاب	۱۲
۰۷-۰۸			بخش بالینی در کارورزی پوشش داده می شود.	۰/۵		-	ساعت ۹	مراقبت‌های ویژه گوارش	۱۳
۰۷-۰۸				۱	۲۶	-	ساعت ۹	مراقبت‌های ویژه کلیه و مجاری ادراری	۱۴
۰۷-۰۸			بخش بالینی در کارورزی پوشش داده می شود.	۰/۵		-	ساعت ۹	مراقبت‌های ویژه غدد	۱۵
۰۷-۰۸			بخش بالینی در کارورزی پوشش داده می شود.	۳	۵۱	-	ساعت ۳۴	مراقبت‌های ویژه اختلالات چندارگانی	۱۶
کلیه دروس		۶		-	-	-	-	کارورزی	۱۷
						-	۴	پایان نامه	۱۸